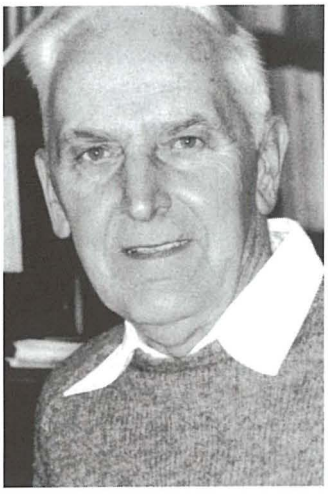
Klapalekiana, 41: 95-97, 2005
ISSN 1210-6100

Dr. John David Bradley (24.12.1920 – 4.1.2004)

Začátkem tohoto roku jsme s pohnutím četli Davidův e-mail o úmrtí jeho otce, Johna Bradleyho. John byl významný lepidopterolog a náš přítel, který se zasloužil o českou entomologii. Dlouhá léta spolupracoval s redakcí časopisu Společnosti. Jeho pomoc byla nanahraditelná zejména v letech, kdy vycházela *Acta Entomologica Bohemoslovaca* (*AEB*) a kdy se editoři snažili přeměnit časopis na anglicky psané a mezinárodně respektované periodikum.

John Bradley ve svých šestnácti ukončil školu a nastoupil jako laborant do Londýnské „School of Hygiene and Tropical Medicine". Od mládí se zajímal o motýly a proto nepřekvapuje, že záhy poté (v r. 1938) přijal místo preparátora v londýnském přírodovědeckém muzeu British Museum, Natural History (BMNH). Druhá světová válka přerušila drasticky jeho odbornou kariéru; šest let sloužil v britské armádě v Severní Africe, Itálii a v Rakousku.

Po válce se John Bradley vrátil do BMNH, stal se kurátorem rozsáhlé Meyrickovy sbírky a soustředil se na studium „mikrolepidopter", zejména obalečů. Společně s E. L. Martinem sepsal v letech 1956-1959 ilustrovaný checklist British Tortricidae. V r. 1964 se stal zaměstnancem Commonwealth Institute of Entomology a jeho hlavním úkolem byla determinace mikrolepidopter zasílaných k určení; seznámil se s mnoha škodlivými druhy z celého světa a stal se v této oblasti respektovaným expertem. V letech 1950 až 2000 uveřejnil na 120 prací, z nichž mnohé pojednávaly o škůdcích z tropů.

Dobře známé jsou Bradleyho společné práce s Gerry Tremewanem a Arthurem Smithem v edici British Tortricoid Moths, vydávané Ray Society. John Bradley se podílel na revizi checklistu britských lepidopter a na seznamu britských motýlů nepřestal pracovat až do své smrti. Jako zaměstnanec BMNH nemohl mít vlastní sbírku, nicméně v Muzeu vybudoval sbírku mikrolepidopter z Buckinghamského paláce a sbírku ekonomicky významných mikrolepidopter. Poté, co opustil Londýn, usadil se v Somersetu (nedaleko usedlosti, na níž hospodaří se svou rodinou jeho dcera Jane) a spolupracoval se skupinou místních lepidopterologů v Somerset Moth Group.

Nezanedbatelnou kapitolou Johnova životního příběhu bylo jeho přátelství s českými entomology a působení v redakci *AEB* a *European Journal of Entomology*.

Výpověď pamětníků

D. P.: S Johnem Bradleyem jsem se setkal v srpnu 1958 v Londýně při XV. Mezinárodním zoologickém kongresu. Veškerý volný čas jsem tehdy využil prohlídkou jedinečné sbírky mikrolepidopter v BMNH, jejímž kurátorem tehdy byl John Bradley. Můj první dojem: introvert

a poněkud plachá osoba. Záhy jsem poznal, že John je vnímavý a srdečný člověk se vzácným smyslem pro typicky anglický humor.

Pobývání československé delagace, jejímž jsem byl členem, v Londýně bylo značně omezeno jednak politickým tlakem z Prahy, jednak velmi skromnými finančními prostředky, které jsme měli k dispozici. Bez jediného slova vysvětlení z mé strany John okamžitě pochopil tuto trapnou situaci a pozval mně na oběd do čínské restaurace ve stanici metra Cromwell Road. Měli jsme kung-pao a pili nějaké velmi sladké čínské víno. Když jsme opouštěli restauraci při pohledu na klasicistní budovu Natural History Museum, zdálo se mi, jako by plula po moři. John pravděpodobně ve stejném rozpoložení přivolal telefonem Arthura Smitha, aby se k nám připojil, protože „*tres faciunt collegium*". A tak se i stalo. Později jsme se s Johnem opakovaně setkávali při různých příležitostech, pozval moji ženu a mě do Londýna a taky na svou „cottage".

Byl to Arthur Smith, kdo navrhl, že John by mohl využít příležitost a studovat dálkově v Praze na Karlově universitě. Tato výhoda byla poskytnuta zahraničním studentům, mezi nimi i těm, kteří za druhé světové války sloužili ve spojeneckých armádách. Podnikl jsem všechny nezbytné kroky k tomu, aby jeho postgraduální studium bylo později v Anglii uznáno jako PhD. John během několikaměsíčního pobytu v Praze navštěvoval povinné přednášky a praktika. Na podzim 1967 dokončil disertaci a byl pozván k rigorozní zkoušce a k obhajobě *viva voce* své práce. Před tím zajel za mnou do Brna, abychom prověřili jeho připravenost. Byl jsem jedním ze členů zkušební komise. Před komisí John začal mluvit příliš potichu, ale záhy se zkouška přeměnila v živou spontánní diskusi, v níž prokázal excelentní vědomosti.

Po zkoušce strávil John nějaký čas s mou rodinou v Brně. Navštívili jsme některé pozoruhodné jihomoravské ponticko-mediterránní biotopy, koupali se ve Vranovské přehradě a vzpomínali na dobu, kdy se naše rodiny vzájemně navštěvovaly. Přátelili jsme se dlouhá léta.

Do zdánlivé pohody drasticky zasáhla srpnová intervence v r. 1968. Naštěstí Johnův PhD diplom a ostatní dokumenty byly již bezpečně v Londýně. Živé kontakty s Johnem pokračovaly i přes nepřízeň doby a přituhující normalizaci. John působil jako jazykový lektor, četl a upravoval prakticky všechny anglicky psané rukopisy pro *AEB*. To umožnilo udržovat naše vzájemné přátelské vztahy a jeho krátké návštěvy Brna i v době mé politické persekuce a izolace. Pomáhal mi, jak jen mohl, udržovat kontakty se západními institucemi, kdykoliv jsem o pomoc požádal a byla to Johnova zásluha, že jsem mohl pokračovat (i když v omezené míře) ve své profesi. To se změnilo poté, co jsem byl rehabilitován na podzim 1989. S Johnem jsem se opět setkal v Lednici na IX. Evropském lepidopterologickém kongresu v srpnu 1994. Na tomto kongresu převzal diplom čestného člena České společnosti entomologické nejen za dlouholetou spolupráci s redakcí *AEB*, ale zejména také jako ocenění jeho vynikajícího přínosu mezinárodní lepidopterologii.

Od října 2003 se Johnův zdravotní stav značně zhoršoval, potvrdil mně ještě (velkými písmeny, která psal), že přestává vidět. Nedostal jsem take vánoční pozdrav, který obvykle přicházel už začátkem prosince. Po opakovaných pokusech spojit se s jeho rodinou telefonicky jsem mezi vánoci konečně dostihl našeho společného přítele Dr. Gerry Tremewana, který mě uklidnil s poukazem, že ještě na podzim byl John na obvyklém entomologickém setkání v Londýně. Můj neklid vzrostl, když jsem se posléze s Johnem setkal: Byl to živý sen – John mně se svým plachým úsměvem podal ruku a řekl pouze mé jméno. Jsem skeptik v těchto věcech, ale hned druhý den přišla zpráva, že nás navždy opustil, že už rezignoval. John byl gentleman.

I. H.: Od počátku jsem spolupůsobil při organizování studia Johna Bradleyho v Praze a zřejmě jako dvě spřízněné letory (spíše introverti) jsme se záhy spřátelili. Postupně jsem poznal všechny členy jeho rodiny, ať již při návštěvách v Praze a na Zbraslavi nebo při několika mých cestách do Anglie. Většinou jsem pobýval v jeho rodinném domku v Osterley (což v té době nebylo zcela legální), několik dní jsem strávil na jeho chalupě v Dorsetu a poznal jsem, jak se hospodaří na anglické farmě u jeho dcery Jane. Johnovo laskavé přátelství mi umožnilo nahlédnout pod povrch anglického životního stylu. Jen ve zkratce: Při procházkách parkem nás jako dobré známé zdravil „místní" strážník. Kontrolovali jsme spolu světelný lapák v zahradě Buckinghamského paláce (o této Johnově aktivitě dobře vědela i „Her Majesty The Queen"), při čemž nás se zaujetím sledovali dva staffordšírští teriéři aniž by kohokoliv pokousali. Jindy jsme se společně pídili po psovi, anglickém bullteriérovi, který by vylepšil tuto rasu u nás (uvedená plemena, považovaná za jeden z vrcholů anglické kynologie, jsou např. v Německu „nežádoucí"). Ale co bylo pro mne to hlavní: John četl a jazykově upravoval všechny mé práce o feromonech lepidopter.

Jeho pomoc při redigování časopisu Společnosti byla vskutku nedocenitelná. V letech 1969 až 1989 byl jediným jazykovým korektorem všech anglicky psaných textů a redakce (Helena Hrdličková a I. H.) byla s Johnem v téměř každodenním kontaktu. Vycházelo 6 čísel *AEB* ročně, a to v době, kdy se nám ještě ani nesnilo o e-mailu nebo o rukopisech v elektronické podobě, v nichž lze tak dobře opravovat.

Věříme, že není nic co by lépe vyjádřilo věčnou památku Johna Bradleyho, toho dobrého přítele všech lepidopterologů, než tento epilog: „*Parte tamen meliore mei super alta perennis / astra ferar nomenque erit indelebile nostrum*" (P. Ovidius Naso, Metamorphoses, lib. 15 – v překladu I. Bureše: „já přece lepší svou částí se vznesu až na hvězdné nebe / věčná bude má paměť a jméno mé nezničitelné").

Dalibor Povolný, Ivan Hrdý

At the beginning of this year, we read with great regret an email from David Bradley on the dead of his father, Dr. John David Bradley. John was not only an outstanding lepidopterist, but also a faithful friend of both of us and an extremely helpful English language editor of Czech entomological journals. His help was irreplaceable, especially when the editors exerted efforts to change *Acta Entomologica Bohemoslovaca* (a predecessor of the *European Journal of Entomology*) into an internationally respected journal.

As a scientist in the Department of Entomology of the British Museum (Natural History) and of the Identification Service of the Commonwealth Institute of Entomology, John Bradley was well known all over the world and was warmly regarded by many colleagues. His biography was published in *Acta Entomologica Bohemoslovaca* (1991, Vol. 88, pp. 79-80). The obituary by David Agassiz will be published in *Entomologist's Record.*